

Nro. 8.

A' FELS. R. TSASZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Költ Bétsben Juliusnak 28-dik napján 1795-
esztendőben.

B é c s.

Post nubila phoebus

az az

A' szomorúságot gyakorta öröm követi.

Nemes M. Hazánknak, néhai el felejthetetlen Nádorispányunk *Sándor Leopold* fő herczeg véletlen. halál által okozott sebet az által kivanta Fels. Királyunk enyhíteni, hogy meg holt kedves testvére helyett, igen kedves és szüntelen körülötte forgott testvér ötsét *Jósef* fő herczeget tette Magyar Országának *Locumtenensévé*, avagy Helytartójává, a' melly Fels. hivatal tsak névvel, és nem nem valósággal különbözik a' Nádor Ispányságtól. Tellyes reménysége vagyon Ő Fel-

H

ségének, hogy a' minémü Szeretettel, indulattal, hajlandósággal, és hívességgel viseltetett Nemes gondolkozású Nemzetünk közelebb el hűnyt Palatinusához, épen ollyannal fog viseltetni mostani Helytartójához *Jósef* fő hertzeghez, kinek Izelid erköltsei, alázatos maga viselete nyájas és édes bezzédei mindeneknek Iziveket magához hajtja. — Ezen Magyar Országí fels. Helytartónak ajándékozta Ő Felsége, azon magyar hűzzár regementet is, mellynek meg holt kedves testvére *Sándor Leogold* vólt a' tulajdonosa, *Jósef* fő hertzeg dragonyos regementjét pedig *János* fő hertzeg testvérjének.

A' Nádoorispánságon kívül, más Magyar Országí fő tífztségekben is nagy változások történtek. — Mélt. Gróf *Zichy Károly* Ország Bírája, Mélt. *Ürményi Jósef* Personalis és Gr. *Haller Jósef* Ő Excellentiájokat nyugodalomra botsátotta Ő Felsége. — Ország Bírájává lett *Végh Péter* vólt Tárnok mester Ő Excellentiája; Tárnok mesterré Gallitziának kórmányozója Gr. *Majláth* Ő Excellentiája; e' helyett Direct. Vice Praesese Mélt. Gróf *Révay Péter* udvari Tanácsos, és a' M. Kancellárián Referendárius Ő Excellentiája; e' helyett Gróf *Pálffy Jósef* Ő Nagysága. — Mélt. Ócsai *Balog Péter* Referendarius úr helyett, a' ki Gr. *Sigray Károly* Ő Nagysága helyett a' Fels. Septemvirális Táblához vizszza megy, Mélt. L. B. Tóth-Prónai *Prónay László* úr Ő Excellentiája; néhai Fő Tífzt. Okolitsnai *Okolitsány Imre* Ansáriai Püspök, Esztergomi Kánonok, és a' Fels. udvari Kancellárián vólt Referendarius úr helyett Fő Tífzt. Szentkirály-Szabadgyai *Rosos Pál* Velzprimi Kánonok úr a' Fels. Kir. Törvényes Táblának Praelatusa; *Ürményi Jósef* vólt Personalis Ő Excellentiája helyett Mélt. udvari Tanácsos és Referendarius F. Büki *Nagy Jósef* úr Ő Nagysága; e' helyett Referendarius Megygyesi *Somogyi János* Palatinalis Protonotarius és Cs. Kir. Tanácsos úr, végtére Gr. *Haller Jósef* Ő Excell

lentiájá helyett a' Fels. Helytartó Tanátsnál Tanátsossá lett Zsadányi és Török Szentmiklósi Ifj. *Almásy Pál* Ő Excellentiája, Arad Vármegyének Fő Ispánya ect.

Olasz Ország.

Turinből iratik, hogy a' Cs. K. seregeknek Génuai tartományba előbbre lett nyomulások által végbe vitetett a' Szardíniai seregekkel való ölzve kaptsoltatások. — A' Tuloni Fr. flotta Korsika szigetének partyai körül ólálkodván üzöbe vett néhány Anglus hajókat, mellyek el tűnván előle bé futottak a' Sz. *Fiorenzoi* kikötő helybe, s mindgyárt hirt adtak a' Fr. hajóknak közlgetésekről. Leg ottan meg parantsolta *Hotham* Anglus Admirál, hogy 23 linea hajó, 2 fregátta, és egy kutter repüllyenek ki a' Fr. flottának fel keresésére. Kétség kívül nem sokára újabb tengeri tsata fog köztök esni.

Savónából, a' Génuai republikának egy nevezetes, erős városából és kikötő helyéből jött tudósítások szerént, erőssen bé sántzolták magokat a' Frantziák *Grapa-Zoppa*, *Carianp*, és *Arisi* alatt, és azóltától fogva, mind a' szárazon, mind a' vizen számos segítő seregek mentenek hozzájuk. — A' Cs. Kir. truppok még *Finalén* túl nem mentek. A' seregeknek színe *Savónában*, a' többi *Vadóban* s *Poltriban* tanyáznak, a' honnan gyakorta Génuaig is ki szoktak menni. *Ceva* körül üstökbe kapott *Colli* Generális a' Frantziákkal. —

Az Alpesi Fr. ármádiának mostani fő kormányozója *Kellermann* Generális illetén manifestumot hirdettetett ki Messidornak 13-dikán (*Jul. első napján*) az alatta lévő seregek előtt:

Kellermann Generális a' maga vezér pajtásaihoz! "Ármádiánknek igen mezfize való ki nyulása inditott engemet, annak *Vadon* túl ki terjedt jobb szárnyának vissza húzására, és hafznosabb positióba való helyheztetésére — Ugy hallom,

hogy ezen lépésemet, félelemtől okoztatott retirádára magyarázták a' rolsz gondolkozású emberek. — Eppen nem kedves úti társaim! ditsőségünket meg ne homályosítsa a' retiráda, hanem a' jobb positionak választása kettőztesse meg hatalmunkat. — Nem tudjátok é, hogy minden néhány napoktól fogva történt tsatazásokban valóságos republikánusi bátorságot és állhatatosságot mutattak vitézeink — hogy az ellenség közül 4000 ember hüllött, esett sebbe és rabságba, ellenben a' mi veszteségünk allig megyen 800-ra. Nem tudjátok é, hogy a' *Tendai* halomnál esett ütközetekben, mindenütt meg veretett, 's vízfzra nyomatott az ellenség? Vitéz pajtasaim, ismét diadalmat veszünk rajtok — számos seregek jönnek segítségünkre, és jövendőben is győzni fognak a' republikának fegyverei a' ti kezeitekben. Más hangon szóllanak a' *Turinból* és *Devins Cs. Kir. hadi Tármentertől* jött tudósítások.

A' leg közelebbi *Génuai* levelek arról tudósítanak bennünket, hogy még most is *Savondban* legyen a' Cs. K. armádiának főkvártélyja, mindazáltal tsak ugyan gyakran ki megy *Nizza* felé, és hogy már *Lonnaoban* vagyon az avantgárdia; hogy *Alassiot* és *Albengat* oda hagyta az ellenség, 's talán *Onegliát* is oda fogja hagyni. — *Nizzában* egy puska poros torony vettetett fel a' levegő égbe, mellyben 500 puska porral telyes hordók valának. Az abban vólt munkások mind egy lábíg meg ölettek, és azon tornyontúl tanyáztott 1000 *Frantzia* közül is igen kevés maradt életben.

Helvétzia.

Conde hertzegnek, a' ki a' *Provintziai* Grófot néhai *XVI. Lajosnak* idősbb testvérét *XVIII Lajos* név alatt a' maga corpusánál *Fr. királyságra* emeltette, ki kiáltatta, 's ezen hírrel hozzákurirt küldött *Veronába*, illyetén válaszlt küldött

az új király: "Kedves rokonom! azon bolső érzékenységen, mellyet a' királynak az én kedves unokámnak halálán ki jelentettél, felettébb meg indúltam. Semmi sem enyhitheti annyira az én igasságos és mély fájdalmit, mint azoknak velem együtt való részesülések, a' kik sok tekintetben kedvesek előttem. Egy olly királyt vesztett el Fr. Ország, kinek előttem gyenge gyermek-ségétül fogva isméretes tulajdonságairól reménylhattük, hogy ő érdemes követője lett volna a' leg jobb királynak. Nékem most nagyobb kötelességem nintsen az isteni gondviselésnek segítségül való hívásánál, hogy engemet méltóvá tegyen jobbagyaim szenvedett kárának ki pótolására. A' te szereteted az én kívánságomnak első tárgya, 's reményem is el fog az az idő jöni, hogy valamint *XII Lajos* úgy én is érdemes fogok a' nép attyának nevezetére lenni, minekutánna negyedik *Henriknek* példája szerént vizsgálom nyerni országomat. — Mond meg azon vitéz nemes-ségnek, és seregeknek, mellyeknek kórmányát te reád biztam, hogy az általad erántam ki jelentett hajlandóságok azon következő szép napnak hajnalja, és hogy én ezen hajnal fényességének tökéletes meg világosítására minden bizodal-mamat benned 's bennük helyheztetem. Tellyes örömmel meg újjítom azon érzékenységeimet, mellyekkel vagyok kedves rokonom jó indulatú rokonod, *Lajos*. *Veronában Jun. 24-dik* napján 1795-ben. "(Néhány levelek azt beszéllették, hogy a' *Provintziái* Gróf egészlen le mondott a' királysághoz való jussáról, 's által adta testvér ötszének az *Artésiai* Grófnak, önnön maga pedig klastromba menni készült; de a' mint e' leveléből olvassuk, másképen gondolkozik).

Azok a' *Brisgóviában* mulató Fr. emigránsok, a' kik a' *Conde* hertzeg corpusához menni nem akartak, parantsolatot kaptak az onnan való elmenetelre — *Conde* hertzeg holnaponként 9 ezer lívrát veszt Angliából, *Berry* hertzeg tudnillik az

Artésiai Grófnak második szülött fia 5 ezret, *Burbon* hertzeg 5 ezret; *Enghieu* hertzeg 4 ezret, a *Conde* hertzeg ármádiájánál lévő egy Generál Lajtinánt ezrtendőnként 18 ezret, egy Generál Major 12 ezret, egy Oberster 6 ezret, egy Obrist Lajtinánt 5 ezret, egy fő Strázsamester 4 ezret, egy kapitány 3600, egy fő hadnagy 2400, és egy all hadnagy 1800 livrát.

Frantzia Ország.

Néhai *XVI Lajos Szerentsétlen* Fr. király széllyel szóratott Familiájának hol lételéről való tudósításunk által, reménylük unalmat nem szerzünk Erd Olvasóinknak, Arva leánya *Mária Theresia* még most is Párisban a' *Tempel* nevű fogházban vagyon; idősbb testvér öttse a' *Provinciai* Gróf *Olasz Orzágnak Veróna* nevű városában; ennek hitvese a' Szárdiniai királynak leánya édes attyánál *Turinban*. Ifjabb öttse az *Artésiai* Gróf 20 ezrtendő fiával együtt *Oldenburgban*, hitvese hasonlóképen a' Szárdiniai királynak leánya *Turinban*, egy 17 ezrtendő fia a' *Brisgóviai Mühlheimban*; testvér húgja a' Szárdiniai örökösnek hitvese *Turinban*. Attyának testvér húgjai *Mária Adelheida*, és *Victória Louisa* Kómában. Az *Orleánsi hertzegné Párisban*, ennek öregbik fia *Helvéczjában*, két kissebbik fia *Marsiliában* a' Sz. János erősségében; leánya az *Helvécziai Friburgumban*. *Conde* hertzeg, fia, és unokája a' *Brisgóviai Mühlheimban*; menyé *Marsiliában*; leánya a' *Helvécziai Friburgumban*. *Conty* hertzeg *Marsiliában*, felesége pedig *Párisban*.

Egy *Párisi* közönséges levél azt mondja a' Fr. decasokról, hogy azok épen úgy múltak el a' vasárnapok után mint *Robespierre XVI Lajos* után. A' vallásnak szikrája ismét éledni kezd a' Frantziákban, a' kik hasonlók lévén a' Sz. Irásban említett tékozló fiúhoz, sok ide's tova való lé-

velygéseik után meg bánással térnek vissza házi isteneikhez. Ismét a' vasárnaphoz ragaszkodik a' népnek lelke. *Jul.* 6-dikán dugva voltak emberrel a' Párisi Conventől Catholikusoknak vissza engedtetett templomok; de az ilyen vallásbéli contra revolútiók nem akadályoztatták a' mostani kormányfzéknek folyamattját, és talán soha sem voltak a' közönséges törvények olly tekintetben mint most.

Az Anglusoknak *Kis Britanniába* lett ki szállásokról semmi bizonyost nem tudnak a' Párisiak. Azomban olly rendelkezést tétetett a' Közjóra ügyelő Commissio, hogy a' Fr. republikának tengerrel határos tartományai tsendességben maradhassanak, és meg zaboláztassanak annak háborítói a' *Wendeisták* és *Chouánok*. Az északi armádiától ki rendeltetett 20000 emberek két collonnéban marsiroznak oda, és már oda is érkezett néhány része. Azt mindazáltal magok sem tagadják a' *Párisi* levelek, hogy 10 ezer emigránsok ki szállván a' *Gaskoni* tengerben lévő *Belle-Isle* nevű szigetben, annak anya városát *Belle-Islet* felkérték, kiknek azt felelte *Beaupre* oda való kormányozó, hogy ő utolsó tsep véréig kíványnya azon erősséget védelmezni (Ez a' sziget 4 mélföldnire fekszik a' *Kis Britanniai* tenger partól, mellynek hossza 6, szélessége pedig két mélföld). Ezek közt az emigránsok közt sok papok, és Fr. matróskok vagynak azok közül, a' kiket ennekelötte való esztendőben el fogtak az Anglusok. — Elkövetkezővén az az idő, mellyben a' Convent méttékléses tagjai erőt vévén a' Terroristákon, ezeknek vér szopó fejedelmeket *Roberspiért* 's egynéhány tzimborás társait a' guillotinére küldötték a' múlt esztendőben *Jul.* 27-ik napján, *Portier* elő beszéltette a' Közjóra ügyelő Commissiónak képében azt a' módot, a' melly szerént meg kellene ezt az emlékezetes napot innepleni. A' Conventnek tagjai, *úgymond*, hivataljokhoz illendő köntösben fel öltözve jelennek meg a'

gyűlésnek palotájában, a' honnan az amphitheátrumba menvén ágyúknak sűrű ropogási alatt egy szép orációt mond az előülő, mellynek végződése után meg égettetnek a' tyrannismusnak tizmeirei, a' nemzeti iskolák énekeket mondanak a' szabadságnak é. emberiségnek győzedelmeiről. — Onnan a' revolutionális piatztra fog a' Convent ágyú zúgások alatt menni, holott az az értelmű decretum fog fel olvastatni, hogy azon a' helyen egyetlen egy gonolztévő sem fog ennekutánna e' világból ki végeztetni.

Ugyan e' napon tudósította *Delanay* a' Conventet arról, hogy *Pith* miniszternek sok spionnyai légyenek Párisban, és hogy a' többek közt, egy pap fogattatott el, a' ki Amerikai kereskedőnek adta ki magát 's illy forma a' passusa is, kiről mingyárt azt végzette a' Convent, hogy egyszeriben adatassék által a' hadi Commissió kezébe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elő vétetvén az új Constitutiónak az a' planuma, melly a' Fr. republika tartományainak felosztatása végett készitetett, az a' kérdés támadott, miként kellene a' fegyver által el vétetett, 's nevezetessen azokkal a' kerületekkel bánni, a' melyek ennekelőtte Fr. Országhoz tartoztanak? Erre azt végzette a' Convent, hogy a' republikának előbbi fel osztása továbbra is állandóan meg maradjon, ez egy külömbséggel, hogy a' Rhodanusi és Ligerisi osztályok két részre osztassanak fel; *Montblank*, az az *Szabaudia*, *Montterrible*, avagy *Brundruthal* együtt vetessenek fel az osztályok sora közzé.

A' *Brüsselbe* küldetett nemzeti képviselők is, az *Austriai Belgiomnak* és *Lüttichi* püspökségnek fel osztásában foglalatoskodni mondatnak, a' kik által készitetett planum oda tzeloz, hogy ezen tartományok nyóltz osztályokra osztassanak fel, és a' benne lévő folyó vizekről neveztessenek; hogy egy fő kormányszék állitassék fel *Brüsselben*, a' melly

a' Fr. republikának védelme alatt folytasson minden közönséges dolgokat, hogyha közönségesen kívánni fogják ezen osztályok a' Fr. republikával való szoros öfzve kaptolsztatásokat, tellyesítessék kívánságok. A' minthogy már is két instántziát küldöttek a' napnyúgoti Flandriának lakosai a' Párisi Közjóra ügyelő Commissióhoz, mellyben a' Fr. republikával való szoros egyességekért esedeztenek. Az első instántziának 60000, a' másíknak pedig 40000 ember írta magát alája.

Az Angliából küldetett Fr. emigránsoknak Kis-Britániába lett ki szállásokról már most officiális jelentést kapott a' Közjóra ügyelő Commissió *Nántesből Juliusnak* 8-dik napján, mellynek rövid föglalattya e' vala: "Mintegy 10 ezer emigránsokat szállítottak ki az Anglusok a' szárazra, kik között sok aszszonyok, gyermekek, papok, szolgák szolgáltók, nagyok 's kitsinyek tállattanak. Néhány hajós legények is vóltanak közöttök, a' kiket erőszakosan hajtottak magok részére az emigránsok, de a' kik első adandó alkalmatossággal a' respublika záfzlója alá fognak általjönni. Az Anglus Generális azt kívánta a' *Belle-Islei* erősségnek kórmányozójától *Beaupretül*, hogy adgya fel a' várat, 's hódollyon meg *XVIII Lajosnak*, mellyre azt felelte ez a' derék haditíft, hogy őnem esmér *XVIII Lajost*. Egy Amérikai kereskedő hajó mindennemű eleséggel meg rakta ezen erősséget, a' katona őrizet kész utólsó tsep véréig azt védelmezni, és inkább eltemetni annak omladékai közt, mint magát feladni. Még az aszszonyok is katona szolgálatot tesznek, 's kéfzek hazájoknak bóldogságáért életket fel áldozni." — *Allenconból* azt írja egy Fr. Generális: "Biznak ugyan *úgymond*, a' Rojalisták az Angliából ide küldetett emigránsokban, azonban valaholott talállják őket patrióta seregeink, mindenütt meg verik. A' *Majenney* és *Loirei* osztályokban egy sereg *Choudánsokat* vertenek meg, kiknek fő vezérek *Cadot* is a' tsata piatzon ma-

radt. — *Chateau-Gontnier* mellett igen sokat megöldösött közülök a' 62 regiment, sok lovat 's ökröt nyert el tőlök, és a' pártosoknak számokra készített ebédrel is jó lakott. *Chersay* mellett újabb győzedelmet vettek rajtok vitézeink, 's olly nemes indulattal viseltettek a' szegény lakosokhoz, hogy a' *Chouánsok* által tőlök erőszakosan elvettett marháikat is mind visszfa adták. Soh helységek el hadgyván a' *Chouánsokat*, visszfa térnek a' republika hűségére 's a' t. — Egy *Párisi* közönséges levél illy megútálásképén beszéll a' Fr. emigránsoknak Kis Britanniába lett ki szállásokról: Még sem tudatik bizonyosan, mennyi legyen a' *Belle-Isle* szigetben ki szállott ellenségnek száma, annyi mindazáltal tudunkra esett, hogy az egyik osztályt *Antichamp*, a' másikat pedig *Hector* commandérozza, egyébbaránt, olly tsendességgel és nyugott szívvvel halgattuk mi e' történetnek híret, mintha Sziberiába szállottak volna ki az emigránsok.

Gillet fel olvasta azon levelet a' Convent gyűlésében, mellyet az *Alpesi* Fr. armádiánál lévő nemzeti képviselő *Chiappe* küldött a' Közjóra ügyelő Commissióhoz, mellynek rövid értelme e' vala: "Az Olasz Olasz Országai armádia is olly hirt 's nevet kíván magának szerezni, mint a' mi némüt szerzett a' *Luxemburgot* ostromlott 's elis nyert armádia, Jun. 20, 22, és 24-dik napjai szolgáltattak is ennek arra alkalmatosságot. Az ellenség meg támadt bennünket, de olly republikánusokra talált, a' kik nem szokták ellenségeiknek számát számba venni. Az *Austriakusok* a' *Pedemontánusokkal* együtt 10 ezer főből állottak 's legalább tized részét a' tsata piatzon hagyták, Hét egész óráig tartott a' viaskodás, részünkről 12 ember holt meg, 33 esett sebbe. Seregeinknek mostan meg esmértető szava ez: az ellenség bá akart a' republikába menni, tehát mennyünk mi *Turinba*.

Az új Constitutionának következő nevezetesebb tziikelyei vagynak: 1.) Az emberi társaságnak tziellya a' közönséges boldogság, az igazgatás az ember jussainak védelmezésére állitatott fel. 2.) Az embernek jussai a' társaságban a' szabadság, egyenlőség, bátorság, és tulajdonság. 3.) A' szabadság abban áll, hogy mindennek szabad legyen azt mivelni, a' mi a' másnak jussait meg nem sérti, vagy a' másnak kárára nintsen. 4.) Mindennek szabadsága vagyon maga értelmét és gondolatit akár nyomtatás, akár más módon ki nyilatkoztatni, úgy mindazáltal, hogy a' törvény által meg határozott esetekben tartozik az avval valo viszfa élésért felelni. 5.) Minden ember szabados vallásának gyakorlására nézve. 6.) Az egyenlőség abban áll, hogy a' törvény mindent egyenlöképen védelmezzon, és büntessen.— 7.) A' törvény a' nép nagyobb részének avagy annak képviselőinek ki jelentetett közönséges akaratyából áll. 8.) A' bátorság az emberi jussoknak szabados és bátorságos gyakorlását tárgyazza. 9.) Senkit sem lehet törvénybe idézni, elvádolni, avagy fogságra vinni, hanem tsak a' törvény által meg határozott esetekben, és mód szerént. Minden törvénybe idéztetett polgár köteles a' törvénynek engedelmeskedni. 10.) A' kik szabad tettzés szerént való actákat készitnek, azokat kezek alá irásokkal meg erősitik, és végbe is viszik, avagy mások által végbe vitetik, bünösök, 's méltók a' büntetésre. (Az embernek ártatlanságáról szöllő 11 tziikely a' meg igazítás végett a' Constitutiót készitő Commissióhoz viszfa küldetett). 12.) Senkit sem lehet sem meg sentenziázni, sem meg büntetni a' törvényes meg halgatás előtt. 13.) A' büntetésnek mindenkor a' vétekhez alkalmaztatotnak kell lenni. 14.) A' tulajdonosságának jussa abban áll, hogy minden szabadosan élhessen a' maga örökségének, jövedelmének, munkájának, és szorgalmatosságának gyümöltseivel, és ha nékie tettzik, szabad ren-

delést is tehessen azokról. 15.) Minden embernek szabad jussa vagyon a' maga idejének és szolgálattyának eladására; hanem senki el nem adhattya magát, sem pedig ötet senki el nem adhattya, az embernek személlve másnak el nem adható tulajdonosság. 17.) Senki más tulajdonosságát el nem veheti annak meg egyezése nélkül, ki vévén a' közönséges és törvényes szükségét, de akkor is vizsgálja kell az okoztatott kárt pótolni. 17.) A' közönséges adó a' közjó végett állítatik fel, mellynek az adó fizetők tehetségek mértékéhez alkalmaztatottnak kell lenni. 18.) A' törvény tévő hatalom, a' polgároknak közönséges testében áll, egyetlen egy el választthatatlan, és elidegeníthetetlen jussa az emberi társaságnak. 19.) Egy magános személy 's egy magános társaság se tulajdoníthatja azt magának. Senki a' törvényes által adáson kívül sem nem igazgathat, sem semmi közönséges hivatalt nem viselhet. — 20.) Minden polgárnak egyenlő jussa vagyon a' törvénynek vagy egyenesen, vagy más által való hozására, a' nemzeti képviselőknek, és közönséges hivataloknak ki választására. 21.) A' közönséges hivatalok nem tulajdonsága az azt viselőeknek. 22.) A' polgároknak jussok vagyon azoknak instántiát bé adni, a' kikre a' közönséges igazgatás bizattatik. Az első, második, és harmadik tikkelyek különbkülönbféle értelemre, és vetélkedésre szolgáltatnak alkalmatosságot. E' két következő tikkelyek a) A' Fr. republika egy és fel bonthatatlan. b.) Minden Fr. polgár együtt vétetve a' törvénytévő hatalomhoz tartozik, közönséges meg elégedéssel, és illy öröm kiáltással: *elylyen a' republika!* vétettek, és meg is határoztattak. A' Közjóra ügyelő Commissió egy *proclamatiót* hirdettetett ki Jul. 10-dikén, melly által azt adja a' polgároknak tudtokra, hogy ismét veszedelmes complottok kovátsoltassanak a' szabadság ellen; hogy fel akarják a' pártosok a' tömlötzőket nyitni; hogy sok idegenek legyenek Párisban,

a' kik a' népnek meg vesztegetésére sok hamis assignátákat osztogatnak ki; végtére, hogy vigyázatban legyenek a' polgárok.

A' következett napon tartatott gyűlésben a' Conventnek is tudtára adván ezen környülállásokat a' Közjóra ügyelő Commissió, következő végzéseket hozattak: 1.) Minden idegenek, a' kik a' respublika ellen hadakozó fejedelmeknek tartományaikban születtek, takarodjanak ki Frantzia Országból. 2.) Ezen parantsolatnak ki hirdettetése után harmad nappal hagyják el mostani tartózkodásoknak helyét, és míg a' respublika határaihoz érnek, minden nap 7 mélföldet utazzanak. — 3.) A' ki tovább marad, vagy az eleibe irt utat el veszti, fogattassék meg. 4.) Minden idegenek, a' kik 1792 eszt. Jan. első napjától fogva Frantzia Országban laknak, és elegendő tanúbizonyságait mutathatják patriotismusoknak, nem külömben a' Fr. respublikával békeességben elő tartományokból való idegenek, tovább is benn maradhatnak. 5.) Minden idegen, a' ki valamely zenebona támadásban jelen vagyon, spionnak tartassék, 's mint olyan fogattassék meg. 6.) A' Fr. Országba menni akaró kereskedőknek passus fog adattatni 's a' t.

Lengyel Ország.

Gr. Suwarow Orosz Feldmarsál minden Lengyel Országi szélső határokon fekvő és vigyázatban lévő Orosz seregeket meg látogatott 's meg vizsgálta. Nem igaz, hogy ő a' Rénus környékére ment 's helyette Fersen Generál kormányozná a' Lengyel Országban fekvő Orosz seregeket. Buxhöwden Generális és Varsóviai kormányozó ismét lábra állította a' Lengyel revolutió alatt meg szűnt közönséges académiákat és iskolákat, 's e' mellett igen szép oktatást adott azoknak a' püspököknek, a' kikre a' Lengyel ifjúságnak nevelése bízott.

Madalinszky Generál szabadságot és 2000 tallérból álló esztendei fizetést nyert a' Prussiai királytól, úgy mindazáltal, hogy napnyugoti Prussziából ki nem szabad néki menni. — Már most olly új mappákat is lehet látni, mellyeken fel vagynak az Orosz Császárné által el foglaltatott Lengyel tartományok jegyeztetve illy titulus alatt: *Ujjonnan visszafoglaltatott Orosz tartományok 1793.* És így úgy adatnak ezek elő, mint a' hajdan Orosz Birodalomhoz tartozott tartományok. Nints könnyebb dolog, mint más örökségeire praetensiót tsinálni, hanem meg lehetne é azt olly könnyen mutatni, már a' más kérdés.

A' Lengyel Országban fekvő Orosz seregeknél erős hadi készülétek tapasztaltatnak. Minden birtokos Lengyel köteles a' már kész, és ezután is készitendő gabona termésének számát fel jegyezni, ki jelenteni, és azt, a' mi nélkül maga nem szükölködik, az Oroszok számára által adni. — E' mellett tartoznak a' szülék fiaikért vagyonokkal és mindenekkel jót állani, és szorgalmasan vigyázni reájok, ne hogy az ellenség részére tántorodjanak, hanem hivek legyenek az Orosz Birodalomhoz. A' papok is mind a' prédikáló, mind a' gyóntató székekben kötelesek halgatóikat ezen parantsolatnak követésére inteni.

Mietauból Kurlandiának fő városából jött tudósítások beszélik, hogy a' múlt hólnapnak 24-dik és következett napjain volt a' közönséges hódolás, a' melly alkalmatosságra felettébb sokan gyüllöttek oda mind a' tartománybéliek, mind az idegenek közül. A' hódolás a' Kurlandiai fő kormányozónak Báro *Pahlen* Generál Lajtinántnak tétetett *Juni.* 24-dikén az ott lévő kormányfők és tartománybéli hivatalosok, két nappal azután a' nemesség és polgárság tartotta a' hódolást. — Néhány napokkal annakutánna el oszlatott a' hertzezi katonaság egy hólnapi zsóldal, kinek kinek szabad tettzésére hagyattatván a'

Órosz szolgálatba való által lépes, melyet csaknem harmad része mivel is — a' többi oda mehet, a' hová tétzeni fog. A' közönséges adó még eddig a' régi lábon áll, hanem a' közönséges dolgoknak folytatása más formába fog öltöztetni.

Jelentés.

Pápa Juliusnak 16-dikán 1795. Van Szerentsém kedves Hazámfiainak, nevezetesen az Oskolák esmérőinek 's szeretőinek jelentenem, hogy a' leg alsóbb, nevezetesen a' falusi oskolák számára elkészítettem már ígéretem szerént az új deák Rudimentát, vagy is a' deák nyelvnek első kezdetét. Ez a' könyvetske áll ezen három részekből, tudnillik: —

1.) Eggy kis deák Textusból. Ebbe vagnak 365 apróbb, könnyű, 's többnire moralis deák sententiák, mellyeket kell elztendő alatt, az úgy nevezett Declinistai, falun pedig a' Conjugistai elztendőben is fordítva, 's resolválva elvégezni.

2.) Egy kis deák Grammatikából magyarul: a' mibe tudnillik csak a' leg szükségesebbek vagnak. —

3.) Eggy deák Magyar szótárból; mellyben azon deák szók vagnak abétzés lajstrom szerént fel jegyezve, a' mellyek a' deák textusban találtnak.

Az előbeszédben a' van elő adva, mint kelylyen ezen könyvetskével hasznosan élni. Az árara csak négy garas. — A' jövő Pesti vásárra, a' nevezetesebb helyekre fognak egynéhány nyomtatványok le szállittatni.

Lesz hát ezen könyvetske az Abétzés gyermekeknek a' deák olvasás, és a' magyar Grammatika meg tanulására való kézi könyvök: valamint a' declinisták deák nyelvbéli előmenet eleknék

kezdője. Egyfzersmind készült ez a' mi Ó Rudimentánk helyett: mellynél ha jobb lesz é, vagy roszszabb, vagy tsak olyan az idő, 's a' tapasztalás mutattyák meg. Nékem itt, ennek az Ó Rudimenta felett való ditséretére tsak azt lehet említeni, hogy ez, a' deák Grammatikát a' Magyar gyermeknek magyarul adja a' szájába, — nem pedig Tatár nyelven, mint az Ó Rudimenta; azon okból, hogy tsak gyermeknek való *szembekötődít* játszani, azt is pedig bátorságos helyen. Ma a' XVIII század vége felé azt tapasztalljuk, hogy a' gyermekek is örömet látva szeretnek valamit tselekedni; ki tanúlván a' természeti Históriaból, hogy tsak ugyan a' vakondoknak is van szeme, ha mind kitsiny is, — a' mit az Ó Rudimenta tagadott.

Márton István

Pápai Professor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

J e l e n t é s.

Tek. N. Vass Vármegyében fekvő és a' Génuai respublikához tartozó Sárvári uradalomnak *beneficiumjai és regáljai* a' jövő Januáriustól kezdődvén több következőkhez ismét árendába fognak bocsátatni. A' *beneficiumok* ezek: a' Sárvári urasághoz tartozó *Serfőző ház*, mélyárszék, a' Köszeg vizén lévő két malom, pálinka kórtsma, palinka főző ház, e' mellett tiz urasághoz tartozó kórtsmákon, mindenféle italnak szabados árulása. Ezen *beneficiumoknak* licitatio szeréat árendába való bocsátására a' közelebb jövő *Augustusnak* 29-dik napja határozatott meg. A' kinek tétteni fog, jelennyen meg a' *Sárvári várban* lévő Cancellárián a' nevezett napon, reggeli 9 órakor, holott a' több fel tételeket vagy akkor, vagy még előbb is, ha tétteni fog, meg tudhattya.

D. D. S.